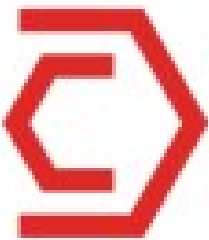

‘Geen mens moet alleen sterven’

Ze noemen zichzelf liever contactvrijwilligers, want het woordje ‘palliatieve’ zou de bewoners kunnen afschrikken. Toch waken Johan en Anne-Marie urenlang aan een sterfbed wanneer het gevraagd wordt. ‘Niets van wat we horen, verlaat de kamer.’

VAN ONZE CORRESPONDENTE RUSTHUIS/STERFHUIS?
VEERLE BEEL

BRUSSEL Een keer of twee per jaar is het zover. Dan worden Johan De Rocker (77) en Anne-Marie Dauwe (60) gevraagd door de directeur het woonzorgcentrum Sint-Vincentius in Kaprijke om te komen waken bij een bewoner die stervende is. ‘Schrik heb ik nog nooit gehad’, zegt Johan, die net als Anne-Marie vrijwilliger is. ‘Als we om deze reden worden opgeroepen, weten we wat er te gebeuren staat. We verwachten geen wonderen meer. Ik ga naast het bed van die bewoner zitten en maak contact met mijn hand. Een klein gebaar dat veel betekent.’

Johan heeft zo al urenlang – soms de hele nacht – naast stervende bewoners gezeten. ‘De meeste bewoners hebben gelukkig familie die bij hen waakt. Maar je zou er toch van verschieten hoeveel mensen in nood er zijn, die niemand meer hebben. Of ze hebben ruzie met de familie, of de familie woont te ver weg of is met vakantie, dat kan ook.’

‘Geen mens moet alleen sterven’, vindt Anne-Marie. ‘Dit is het laatste wat we nog voor hen kunnen doen. Oké, het is altijd emotioneel, maar wij kunnen na afloop wel nog naar huis.’

In vertrouwen

‘Dit is het laatste dat we nog voor hen kunnen doen. Oké, het is altijd emotioneel, maar wij kunnen na afloop wel nog naar huis’

ANNE-MARIE DAUWE (60)

Contactvrijwilliger

In Kaprijke is er plaats voor 68 vaste bewoners en tien mensen die in kortverblijf komen logeren. Er zijn twee afdelingen: beneden wonen de mensen met dementie, boven de anderen. Zoals in bijna alle woonzorgcentra sterft hier een op de drie bewoners per jaar. Er nemen dus geregeld nieuwe mensen hun intrek. ‘Als er een nieuwe bewoner is, proberen we die zo snel mogelijk te zien. Het is belangrijk dat ze ons leren kennen. We proberen een band op te bouwen’, zegt Anne-Marie.

Wekelijks komen beiden een paar keer naar het woonzorgcentrum. ‘We verdelen het werk: ieder van ons bezoekt elke week alle bewoners van een afdeling. Om de twee weken

wisselen we. Wij hebben tijd: we weten nooit hoelang we bij iemand blijven hangen. Bij sommigen mag je vragen wat je wil, praten doen ze bijna niet. Het loopt niet altijd zoals je zelf zou wensen. Anderen steken meteen een heel verhaal af.'

Johan: 'Als je twee weken niet geweest bent, zeggen ze: "Oei oei, het is lang geleden. Ge moogt zo lang niet meer wachten hoor!" Je weet niet altijd of hun verhaal klopt, maar dat doet er niet toe. Zeker bij de mensen met dementie is het soms moeilijk. Het gaat vaak over vroeger. Ik praat dan gewoon mee.'

'Als je naast een sterfbed zit, ben je geen vreemde meer. Ik ken de mensen naast wie ik waak'

JOHAN DE ROCKER (77)

Contactvrijwilliger

'Niets van wat we horen, verlaat de kamer', beklemtoont Anne-Marie. 'Er zijn mensen die ons veel toevertrouwen, ook over hun kinderen. Soms leven ze in onmin met elkaar. Soms is er spijt of verdriet. Thuis praat ik nooit over wat ik hier allemaal hoor.' Ze krijgt er veel voldoening van. 'Toen mijn man met prepensioen kon gaan, ben ik ook gestopt met werken. Maar ik vind het belangrijk te voelen dat ik in het leven nog iets doe dat van betekenis is.'

'Als je dan naast een sterfbed zit, ben je tenminste geen vreemde meer', zegt Johan. 'Ik ken de mensen naast wie ik waak. Ik weet wie ze zijn en wat ze in het leven gedaan hebben.'

Ga zitten

Ruim tien jaar geleden waren er nog zusters van de congregatie Kindsheid Jesu in het woonzorgcentrum aanwezig. Zij namen toen die taken op zich. Het zorgpersoneel heeft niet de tijd om lang met bewoners te praten, laat naast het bed van een stervende te waken. Vrijwilligers bieden net dat beetje extra: tijd die buiten elk protocol staat.

Het is de grote troef van vrijwilligers in de palliatieve zorg, zegt onderzoeker Steven Vanderstichelen (UGent), die er een doctoraat over schrijft. 'Vrijwilligers kunnen het zich veroorloven om gewoon aanwezig te zijn. Bewoners of patiënten omschrijven hen vaak anders. Zij zeggen: dat zijn die mensen die hier rondkomen met de koffie.'

Een te vermijden valkuil is dat vrijwilligers in de palliatieve zorg – ook in ziekenhuizen, palliatieve eenheden en thuiszorg – mee worden ingeschakeld om taken uit te voeren, zegt Vanderstichelen. 'We vangen echo's op dat die shift bezig is, vanwege de besparingen in de zorg. Maar gelukkig zien de vrijwilligers hun opdracht wel nog duidelijk voor ogen. Zij zeggen: "Als een bewoner angstig is, kan de afwas mij gestolen worden. Dan ga ik eerst naast die bewoner zitten.'" Ook Johan vindt het erg belangrijk om bij een bezoek aan bewoners te gaan zitten. 'Zelfs als het maar voor vijf minuten is. Als je blijft rechtstaan, zeggen ze: "Ge moet er zeker weer snel vandoor?"'

Anne-Marie helpt wel nog mee met bepaalde taken in het woonzorgcentrum. Zo brengt ze tweewekelijks op vrijdag de 'rijdende winkel' met fruit en snoepgoed van kamer naar kamer. 'Ik doe dat graag. Zo leren de bewoners ons ook goed kennen. Dat is toch het voornaamste. Iemand die je nog nooit gezien hebt, zul je toch ook nooit in vertrouwen nemen?'